

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2006. május 16.

FÖLDRAJZ

**EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI
ÉRETTSÉGI VIZSGA**

**JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI
ÚTMUTATÓ**

OKTATÁSI MINISZTERIUM

1. FELADAT

- a) Nyugatról, kelet felé 1 pont
- b) 360 1 pont
- c) 60 percet, azaz útja során összesen 24 órát 1+1 pont
 Elkövetett hiba: nem számolt az időzónák átlépésével. /Nem állította be az időzónák határán az óráját. 1 pont
Megjegyzés: Azonos tartalmú, de másképp megfogalmazott válasz esetén is jár a pont.
- d) Dátumválasztó /vasárnap-hétfő vonal 1 pont
- e) A 180 fokos hosszúsági körnél. 1 pont
- f) Nap: hétfő, óra: 21 óra 1+1 pont

Összes elérhető pontszám: 9 pont
2. FELADAT

- a) Az ókorban tengerparton (öböl mentén) helyezkedett el, ma a tengertől távol. 1+1 pont
- b) Bekarikázva: B 1 pont
- c) Mert kikötője feltöltődött, /eliszaposodott, kikötésre nem volt tovább alkalmas. 1 pont
- d) A folyó feltöltő munkája. 1 pont
 Erdőirtás 1 pont
- e) Törökország 1 pont
 Földközi-tenger /Égei-tenger 1 pont
- f) A számítás elve: 1 fok szélesség különbség a hosszúsági körön 111 km-nek felel meg, $\frac{1}{4}$ fok ennek a negyed része. 1 pont
 A két város 27,75 km /27,77 km /28,25 km 1 pont
Megjegyzés: 111,1 és 113 km-rel történő számítás is elfogadható.

- g) $2157 \text{ m} - 1433 \text{ m} = 724 \text{ m}$ 1 pont
 relatív /viszonylagos magasság 1 pont
 2 pont

Összes elérhető pontszám: 12 pont

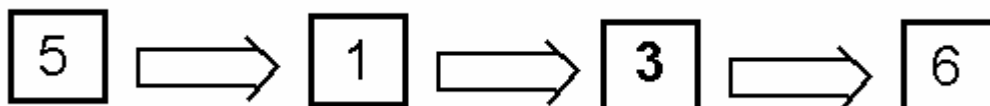
3. FELADAT

- a) Kaldérakúpos tűzhányó 1 pont
 1. Magmakamra (magma-satórna) beomlásával /beszakadásával. 1 pont
 2. Egy újabb robbanásos kitörés során. 1 pont
 3 pont
- b) 1. forrópontos vulkanizmus 1 pont
 2. bazalt 1 pont
 3. Hawaii-szigetek 1 pont
 4. Bekarikázva: 2. 1 pont
 4 pont
- c) Párnaláva / vánkosláva 1 pont
 1 pont
- d) 1. A. epicentrum / rengésközpont 1 pont
 B: hipocentrum / rengésfészek 1 pont
 2. szeizmográf 1 pont
 3. Richter-skála: A rengéskor felszabaduló energiát. 1 pont
 Mercalli-skála: A rengés hatásait / A pusztítás mértékét. 1 pont
 4. utóregések 1 pont
 6 pont

Összes elérhető pontszám: 14 pont

4. FELADAT

- a) 1. középidő 1 pont
 2. triász 1 pont
 3. karbon 1 pont
 4. pleisztocén / jégkor / jégkorszak 1 pont
 5. miocén 1 pont
 5 pont
- b) Első logikai sor:

Második logikai sor:

Megjegyzés: Minden helyesen elhelyezett szám 1 pont.

7 pont

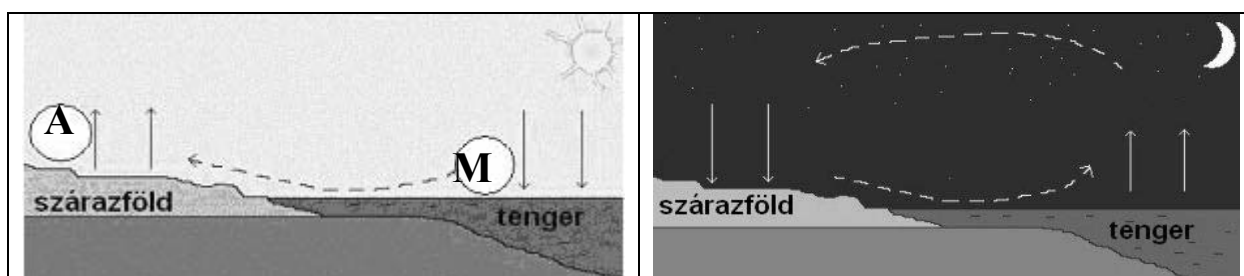
Összes elérhető pontszám: 12 pont

5. FELADAT

a)

1. fordított hőrétegződés / hőmérsékleti inverzió 1 pont
2. csökken 1 pont
3. A tengerszint feletti magasság növekedésével csökken a légnyomás. /Fordított arányosság. 1 pont
4. izobár /izobárvonal 1 pont

4 pont

b)

1. Az **A** és az **M** betű helyes beírása 1+1 pont
2. A légmozgás irányának berajzolása 1 pont
3. Parti szél 1 pont
4. A tenger és a szárazföld eltérő felmelegedése / eltérő fajhője. 1 pont
5. Monszun szél 1 pont

6 pont

Összes elérhető pontszám: 10 pont

6. FELADAT

- a) A számítás elve: $-42,7\text{ °C}$ és $19,5\text{ °C}$ különbsége 1 pont
- A számítás elve: 12 hónap középhőmérsékleteinek összege : 12 1 pont
- Évi közepes hóingás Jakutskban: $62,2\text{ °C}$ 1 pont
- Évi középhőmérséklet Szingapúrban: $27,1\text{ °C}$ 1 pont

4 pont

b)

1. A Föld tengelykörüli forgása./ A napsugarak hajlásszögének (beesési szögének) napi változása. 1 pont
2. Bekarikázva: A. 1 pont
- Mert a Nap először a felszínt melegíti fel, az pedig a levegőt. /Közvetett felmelegedés miatt időbeli eltolódás. 1 pont

3 pont

- c) A számítás elve: a valós vízgőztartalom és a maximális vízgőztartalom százalékos arányának meghatározása mindkét településen azonos elven történik.

A település: 50%; ($15 \text{ g/m}^3 : 30 \text{ g/m}^3 \times 100$) 1 pont
 B település: 88,88% ($8 \text{ g/m}^3 : 9 \text{ g/m}^3 \times 100$) 1 pont
 Magasabb relatív vízgőztartalom: B településen van. 1 pont

3 pont

d)

- A harmatpont hőmérséklete: 20 °C 1 pont
 A számolás elve: 1°C hőmérséklet csökkenés 100 méterenként → 10 °C
 csökkenés 1000 m alatt történik meg. 1 pont
 A harmatpont magassága: 1300 m 1 pont
- A számolás elve: 0,5 °C hőmérséklet csökkenés 100 méterenként → 2000 m
 további emelkedés alatt 10 °C-kal csökken a hőmérséklet, 1 pont
 A hőmérséklet 3300 m magasan: 10 °C 1 pont
- A kicsapódható víz mennyisége: 8 g/m^3 ($17 \text{ g/m}^3 - 9 \text{ g/m}^3$) 1 pont

6 pont

Összes elérhető pontszám: 16 pont
--

7. FELADAT

a)

- E
- D
- A
- D
- C

Minden jó válasz 1 pont.

5 pont

b)

- <
- >
- >
- <

Minden jó válasz 1 pont.

4 pont

c)

- C
- D
- B
- B
- C
- A

Minden jó válasz 1 pont.

6 pont

Összes elérhető pontszám: 15 pont
--

8. FELADAT

- a) Az 1. (primer) szektoré/a mezőgazdaságban és a bányászatban dolgozóké. 1 pont
 b) A 2. (szekunder) szektorban/ a feldolgozóiparban dolgozóké. 1 pont
 c) A 3. (tercier) szektorban /a szolgáltatásban dolgozóké. 1 pont
 d) Foglalkozási átrétegződés. 1 pont
 e) 1. szektor: csökkent. 1 pont
 3. szektor: nőtt. 1 pont
 f) Japánhoz. 1 pont
 g) Bármely elektronikai / információs / híradástechnológiai iparág elfogadható. 1 pont
 h) Dél-Korea /Koreai Köztársaság, Szingapúr. *A sorrend nem számít.* 1+1 pont

Összes elérhető pontszám: 10 pont
9. FELADAT

- a) Bekarikázva:
 1. nem 1 pont
 2. igen 1 pont
 Számítás:
 2100 esetében: a 2100 4-gyel osztható, de 400-zal nem. 1 pont
 2400 esetében: a 2400 4-gyel is és 400-zal is osztható. 1 pont
 Bekarikázva: XIII. Gergely pápa. 1 pont

5 pont

- b) 1. I 1 pont
 2. H 1 pont

2 pont

Összes elérhető pontszám: 7 pont
10. FELADAT

- a)
 I. Északi-tenger
 II. Jeges-tenger / Barents-tenger
 III. Balti-tenger
 IV. Svédország
 V. Oroszország
 VI. Norvégia
 VII. Finnország
 a. Elba
 b. Odera
 c. Visztula

1. Oslo
2. Murmanszk
3. Szentpétervár
4. Gdańsk
5. Varsó
6. Szczecin
7. Rostock
8. Hamburg
9. Tallinn
10. Riga

Minden helyes földrajzi megnevezés 1-1 pontot ér.

20 pont

- b)** Oslo: A
 Murmanszk: C
 Hamburg: B

1 pont

1 pont

1 pont

3 pont

- c)** Norvégia

1 pont

1 pont

- d)** Vasérc

1 pont

1 pont

Összes elérhető pontszám:	25 pont
----------------------------------	----------------

11. FELADAT

1. B
2. A
3. A
4. A
5. B
6. A
7. B

Minden helyes válasz 1 pont.

7 pont

Összes elérhető pontszám:	7 pont
----------------------------------	---------------

12. FELADAT

- a)** New York, Tokió

1+1 pont

2 pont

- b)** Aláhúzva: értéktőzsde.

1 pont

1 pont

- c)** Budapesti (Értéktőzsde)
 Prágai (Értéktőzsde)

1+1 pont

2 pont

- d) Frankfurti (Értéktőzsde) 1 pont
1 pont
- e) Bekarikázva: 1. 1 pont
1 pont
- f) Bekarikázva: 2. 1 pont
1 pont

Összes elérhető pontszám: 8 pont

13. FELADAT

- a)
1. podzol /szürke erdei talaj	1 pont
2. mezőségi talaj /csernozjom /feketeföld	1 pont
3. barna erdőtalaj	1 pont
4. trópusi vörösföld /trópusi vörösföldek talajszerkezetek	1 pont
I. B	1 pont
II. C	1 pont
III. A	1 pont
- 8 pont
- b) Aláhúzva: mezőségi talaj, barna erdőtalaj, tundratalaj. 1+1+1
3 pont
- c)
1. Víz /csapadékvíz.	1 pont
2. A lejtőre merőleges szántás. /Teraszos művelés.	1 pont
3. A szél.	1 pont
4. Betelepítés növényekkel. /Erdősáv ültetése.	1 pont
- A védekezésnél egyéb helyes válasz is elfogadható.*
- 4 pont

Összes elérhető pontszám: 15 pont

14. FELADAT

1. Dél-Amerikában. 1 pont
 Az Amazonas-medencében. /Amazóniában 1 pont
2 pont
2. Afrikát 1 pont
1 pont
3. Az évi közepes hőingás /ingadozás mértéke kicsi. 1 pont
1 pont

4. Csapadék: az esőerdők területén a passzát szélrendszer felszálló ága található, és az intenzív felszálló légáramlás kedvez a csapadékképződésnek. 1+1 pont
Hőmérséklet: A napsugarak hajlásszöge egész évben nagy. 1 pont
3 pont
5. magas /nagy 1 pont
1 pont
6. A számítás elve: $200\,000\text{ km}^2 \times 20\text{ év} = 4\,000\,000\text{ km}^2$ 1 pont
Az esőerdők területe $4\,000\,000\text{ km}^2$ 1 pont
2 pont
7. A faanyagért (bútorgyártás, hajógyártás) /a szabad termőföldért /bányászat miatt /útépítés miatt /települések terjeszkedése miatt. 1+1+1 pont
Megjegyzés: Bármelyik három említése esetén jár a pont. Egyéb helyes indok is elfogadható.
3 pont
8. talajpusztulás / talajerózió / kilúgozódás 1 pont
1 pont
9. Az állandóan magas hőmérséklet miatt a szerves anyagok lebomlása gyors, az állandóan sok csapadék a talaj tápanyagtartalmát kimossa /kilúgozza. 1+1 pont
2 pont
10. A vízben nehezen oldható, ezért felhalmozódó vas (alumínium) vegyületek /oxidok. 1+1 pont
2 pont
- Összes elérhető pontszám: 18 pont**

15. FELADAT

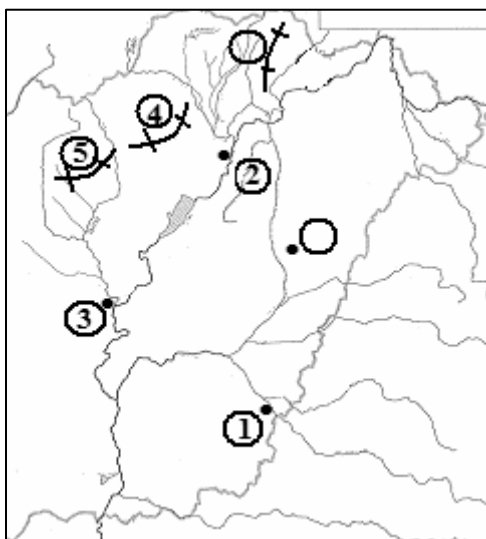
- a) Észak-Magyarország 1 pont
Nógrád megye, Heves megye, Borsod-Abaúj-Zemplén megye 1+1+1 pont
Megjegyzés: Csak a teljes megyenév esetében jár a pont.
Miskolc 1 pont
5 pont
- b) Közép-Magyarország 1 pont
Budapest 1 pont
 $2,93 : 1,16 = 2,5$ -szerese 1 pont
3 pont

- c) Foglalkoztatottság: kb. 55% 1 pont
Megjegyzés: 50-60 % közötti érték elfogadható.
 Munkanélküliség: kb. 5% 1 pont
 A fejlett régiókhoz tartozik. / A második legfejlettebb. / Kedvező adatokkal rendelkező régió. / Alacsony a munkanélküliség és magas a foglalkoztatottság a többi régióhoz viszonyítva. / Közép-Magyarországhoz hasonló adatokkal rendelkezik. 1 pont
Bármelyik említése esetén jár a pont.

3 pont

- d) Fordított arányosság. /A magas GDP/fő alacsony munkanélküliséggel párosul. 1 pont

1 pont

Összes elérhető pontszám: 12 pont**16. FELADAT**

- a)
1. Gyula
 2. Tiszaújváros
 3. Szolnok
 4. Bükk
 5. Mátra

Minden jó válasz 1 pont.

5 pont

- b) *Minden helyes beírás 1 pont.*

5 pont

Összes elérhető pontszám: 10 pont**A feladatlappal elérhető összes pontszám: 200 pont**